

29.5.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viitetieto: STM010:00/2015

Asia: Lausuntopyyntö (18.4.2018) luonnoksesta kiireettömän erikoissairaanhoidon yhtenäisiksi perusteiksi / toiminnallisten häiriöiden yhtenäiset hoidon perusteet

LAUSUNTO

Valtakunnallinen kansanterveystyön johtajaverkosto kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta toiminnallisten häiriöiden yhtenäisiksi hoidon perusteiksi.

Lausuntopyynnössä lausunnonantajia on pyydetty arvioimaan kriteerien sisältöä, soveltuvuutta käytännön toimintaan ja vaikutuksia hoidon yhdenvertaiseen saatavuuteen, mahdollisuuksien mukaan kustannusvaikutuksia sekä missä kriteerit olisi tarkoituksenmukaisinta julkaista.

Kansanterveystyön johtajaverkoston näkemyksenä luonnoksesta toiminnallisten häiriöiden yhtenäisiksi hoidon perusteiksi lausumme seuraavaa:

Toiminnallisista häiriöistä kärsivät potilaat ovat merkittävä potilasryhmä ja nyt lausuntokierroksella oleva linjaus toiminnallisten häiriöiden hoidon järjestämiseksi on hyvin tervetullut. Ehdotetut yhtenäiset hoidon perusteet parantavat tämän potilasryhmän hoitoa ja näyttöön perustuvien hoitojen yhdenvertaista saatavuutta. Hoidon porrastuksen perusteeksi ehdotettu oireiston vaikeus ja sen tärkeimpänä mittarina toimintakyvyn lasku ovat käytännön toiminnan kannalta perusteltuja valintoja.

Työryhmän ehdotus tämän potilasryhmän tutkimusten, hoidon ja kuntoutuksen sopimisesta ja järjestämisestä sairaanhoitopiireittäin on kannatettava, koska näin pystytään parhaiten ottamaan huomioon paikalliset olosuhteet ja tutkimus-, hoito- ja kuntoutusmahdollisuudet. Pienissä maakunnissa ei ole kaikkia ehdotuksen työntekijäryhmiä käytettävissä samalla tavalla kuin suurissa maakunnissa. Maakunnat voivat myös hyödyntää etävastaanottoja, etäkonsultaatioita ja nettiterapioita eri tavoin. Kansanterveystyön johtajaverkosto kannattaa myös

vaikeimpien toiminnallisten häiriöiden hoitoon ehdotettujen tertiäritasoisten "osaamiskeskusten" perustamista niin, että nämä keskuksat voidaan eri alueilla toteuttaa eri tavalla. On tärkeää, että näissä tertiäritason yksiköissä otetaan käyttöön uusia näyttöön perustuvia toiminnallisten häiriöiden hoitomuotoja ja tutkitaan ja kehitetään niitä. Toiminnallisten häiriöiden sekavan kriteeristön ja diagnostisen käytännön vaihtelevuuden takia ehdotettu kansallisista diagnostisista käytännöistä sopiminen on myös ehdottoman välttämätöntä.

Kansanterveystyön johtajaverkosto on lausunnolla olevan luonnoksen kanssa samaa mieltä perusterveydenhuollon roolista ja mahdollisuuksista toiminnallisten häiriöiden hoidossa: suurin osa lievistä toiminnallista oireista ja häiriöistä voidaan hoitaa asianmukaisesti perusterveydenhuollossa. Tämä edellyttää kuitenkin näille potilaille nimettyä omaa vastuulääkärää, jonka tulee olla kokenut perusterveydenhuollon lääkäri, jatkossa kokenut yleislääketieteen erikoislääkäri. Perustasolla on keskeinen rooli sekä lievempien häiriöiden tunnistamisessa ja hoidossa ja vaikeista oireista kärsivien potilaiden kannattelevassa hoidossa erikoissairaanhoidon jälkeen ja sen aikanakin. Perusterveydenhuollon oman vastuulääkärin tulee voida osallistua potilaansa erikoissairaanhoidossa tehtävän moniammatilliseen hoitosuunnitelman tekoon. Muuten perustason kokeneiden yleislääkäreiden rooli kaikilla porrastuksen tasoilla on luonnoksessa hyvin kuvattu ja yleislääkäri (kokenut yleislääketieteen erikoislääkäri) voi hyvin olla tertiäritason erityisyksikön jäsen.

Kansanterveystyön johtajaverkosto kannattaa myös esitettyjä toimenpiteitä toiminnallisten häiriöiden tunnistamiseen ja hoitoon liittyvän osaamisen parantamiseksi. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vuoropuheluun toiminnallisista häiriöistä kärsivien potilaiden kanssa, lähtien diagnoosin oikealla tavalla kertomisesta, koska tämä on tärkeä osa toiminnallisten häiriöiden hoitoa, joka voi merkittävästi vähentää oireilua.

Johanna Tulonen-Tapio
Valtakunnallisen kansanterveystyön johtajaverkoston puheenjohtaja

Tapani Hämäläinen
Valtakunnallisen kansanterveystyön johtajaverkoston sihteeri